

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۱۶/۰۷/۲۰۲۶

تمهید سیلانی

پاسخ من به محترم داکتر نور احمد خالدي

محترم داکتر نور احمد خالدي!

بیش از یک دهه می‌شود که در محیط پوهنتون، به‌حیث استاد، محقق و نویسنده فعالیت می‌کنم. و محصلان زیادی را به جامعه کشور تقدیم کرده‌ام. من ۳۳ سال عمر دارم و در این عمر به مقطع و سطح تحصیلات شما تحصیل کرده‌ام. در خانواده‌ای تربیه و بزرگ شده‌ام که علم‌دوستی، وطن‌دوستی، پاک‌نفسی، ادب و احترام به انسان‌ها از ارزش‌های اساسی آن بوده است. ما بدون وابستگی و گرایش‌های قومی، زبانی، سمتی، مذهبی و حزبی پرورش یافته‌ایم. از همین‌رو، نوشته‌ها و دیدگاه‌های من نه از تعصب و تعلقات گروهی، بلکه از حقیقت‌جویی، بررسی اسناد و احترام به واقعیت‌های تاریخی سرچشمه می‌گیرد.

نقد من بر نوشته‌ها و اظهارات شما، یک برخورد شخصی، احساسی یا شفاهی نبوده، بلکه نقدی علمی و مبتنی بر شواهد، اسناد و منابع تاریخی بوده است. من در هر زمان آماده‌ام از نوشته و موقف علمی خود، با منطق، سند و استدلال روشن دفاع کنم. با این حال، نه برای سخنان بی‌اساس و مجادلات بازاری وقت دارم و نه شخصیت علمی و اجتماعی‌ام اجازه می‌دهد که یک بحث تاریخی و اکادمیک را به سطح نزاع‌های شخصی، گفتارهای غیرمسئولانه و ادبیات نامناسب پایین بیاورم.

هرگاه محترم داکتر نور احمد خالدي می‌خواهند به نوشته من پاسخ بدهند، نخست لازم است با اصول ابتدایی روش تحقیق، منبع‌شناسی، نقد منابع و استدلال علمی آشنایی کامل حاصل کنند. باید دانسته شود که منبع چیست، منابع تاریخی چگونه درجه‌بندی می‌شوند، تفاوت میان منبع دست‌اول، دست‌دوم و دست‌سوم در چیست و یک ادعای تاریخی به چه شیوه بررسی و اثبات می‌شود. همچنان لازم است چند اثر معتبر درباره روش تحقیق و شیوه نگارش تاریخ مطالعه شود؛ زیرا ورود به یک بحث علمی، بدون شناخت اصول تحقیق و بدون استفاده از منابع معتبر، نه به کشف حقیقت کمک می‌کند و نه ارزش علمی دارد.

متأسفانه، ادبیاتی که شما در برابر نقد علمی من به کار برده‌اید، بیشتر از آنکه بیانگر یک پاسخ مستند و اکادمیک باشد، نشان‌دهنده هیجان، عصبانیت و برخورد شخصی است. در یک بحث علمی، سخن بلند، لحن تند و اتهام‌زنی نمی‌تواند جای سند، منبع و استدلال را بگیرد. هر ادعای تاریخی باید با اسناد روشن و منابع قابل اعتبار پشتیبانی شود، در غیر آن، صرفاً یک ادعای شخصی باقی

د پانو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خبر و لولئ

می‌ماند.

در مورد میزان احترام و تعهد من به افغانستان، تاریخ کشور و شخصیت‌های ملی آن، آثار و فعالیت‌های علمی من بهترین گواه است. بیش از پنجاه مصاحبه زنده من از طریق تلویزیون طلوع و رسانه‌های دیگر نشر شده و نوشته‌هایم در بخش‌های تاریخ، ادبیات و زبان‌شناسی در اختیار خوانندگان قرار دارد. هر کسی که این مصاحبه‌ها و نوشته‌ها را با انصاف مطالعه کند، به‌روشنی درمی‌یابد که من هیچ‌گاه در دایره تنگ قوم، زبان، مذهب و سمت نچرخیده‌ام. معیار من در تحلیل مسائل، واقعیت، حقیقت و سند است، نه خواست و مصلحت قومی و سیاسی.

در مورد حاجی میرویس خان هوتک نیز کارهای علمی و تاریخی من روشن و قابل بررسی است. برای نخستین‌بار، بخشی از منابع دوره عثمانی را که با حاجی میرویس خان و دودمان هوتکی ارتباط دارد، از زبان ترکی به زبان‌های دری و پشتو ترجمه کرده‌ام. افزون بر آن، بیش از پانزده مقاله و ترجمه درباره حاجی میرویس خان، دوره هوتکیان و مناسبات سیاسی آن زمان به نشر رسانیده‌ام. هدف از این کارها کوچک‌ساختن شخصیت‌های تاریخی افغانستان نبوده، بلکه تلاش کرده‌ام تاریخ کشور را از محدوده روایت‌های تکراری و داستان‌های غیرمستند بیرون آورده و آن را با منابع دست‌اول و اسناد معتبر تاریخی پیوند بدهم.

پیشنهاد من به محترم داکتر نور احمد خالدي این است که از دایره روایت‌های قومی، سیاسی و از پیش ساخته‌شده بیرون شوند و درباره حاجی میرویس خان بر بنیاد منابع واقعی، اسناد دست‌اول و اصول پذیرفته‌شده تحقیق تاریخی بنویسند. تاریخ را نمی‌توان با تکرار داستان‌ها، گفته‌های شفاهی، نوشته‌های تبلیغاتی و منابع دست‌سوم تحلیل کرد. تحقیق تاریخی به زبان‌دانی، منبع‌شناسی، مقایسه روایت‌ها، شناخت شرایط سیاسی و اجتماعی هر دوره و توانایی نقد اسناد نیاز دارد.

من سه مقاله علمی و تاریخی درباره حاجی میرویس خان و دوره هوتکیان در «افغان جرمن آنالین» به نشر رسانیده‌ام. مناسب است که پیش از هرگونه قضاوت و اتهام، این مقالات و منابع استفاده‌شده در آن‌ها با دقت مطالعه شوند. پس از آن می‌توان درباره اعتبار منابع، شیوه استفاده از اسناد، روش تحقیق و نتیجه‌گیری‌های آن بحث کرد. در یک گفت‌وگوی علمی، نخست باید نوشته و منابع طرف مقابل خوانده شود و سپس نقد دقیق، مشخص و مستند ارائه گردد؛ نه اینکه با برداشت‌های شتاب‌زده و اتهام‌های کلی، از پاسخ‌گویی به اصل موضوع خودداری شود.

در مورد اتهام «خیانت به تاریخ» نیز با صراحت می‌گویم که نه تنها به تاریخ و هویت کشور خود خیانت نکرده‌ام، بلکه در حد توان علمی و مسلکی خویش برای معرفی دقیق‌تر و مستندتر آن تلاش کرده‌ام. با افتخار یادآوری می‌کنم که تاکنون حتی یک افغانی از راه قلم، دانش و فعالیت علمی خود به وطن خیانت نکرده‌ام. هیچ‌گاه قلم، دانش و موقف اجتماعی خود را در برابر منافع شخصی، تعلقات قومی و خواست‌های سیاسی معامله نکرده‌ام.

اتهام خیانت، ادعای بسیار سنگین و مسئولیت‌آور است. کسی که چنین اتهامی را مطرح می‌کند، مکلف است سند، شاهد و استدلال روشن ارائه کند. در غیر آن، این‌گونه سخنان چیزی جز تهمت، افترا و فرار از پاسخ علمی نیست. شخصیت علمی و تاریخی افراد با اتهام‌زنی ثابت نمی‌شود؛ بلکه با کیفیت نوشته‌ها، اعتبار منابع، منطق استدلال و میزان صداقت آنان در برابر حقیقت سنجیده می‌شود.

من میان کسانی که تاریخ را در خدمت قوم‌گرایی، برتری‌جویی، نفرت‌پراکنی و اهداف سیاسی قرار می‌دهند، و شما تفاوت بنیادی نمی‌بینم. خواه این طرز فکر از سوی هر شخص، قوم یا جریان سیاسی مطرح شود. مخالفت من با یک قوم، زبان یا هویت مشخص نیست؛ مخالفت من با تعصب، افراط‌گرایی، قوم‌پرستی، تحریف تاریخ و استفاده ابزاری از دانش است. من می‌توانم با هر انسان، بدون در نظر داشت دین، قوم، زبان و جغرافیای او، بر بنیاد احترام متقابل و منطق علمی گفت‌وگو کنم، اما با اندیشه‌ای که بر نفرت، تبعیض، تعصب و انکار حقیقت استوار باشد، سازش علمی و اخلاقی ندارم.

نقد من با زبان علمی، استدلال روشن و ادبیات مناسب ارائه شده بود؛ اما پاسخ شما، به‌جای پرداختن به منابع، اسناد و اصل موضوع، بیشتر به داورهای شخصی و تعبیرهایی پرداخته است که با شأن یک گفت‌وگوی علمی سازگاری ندارد. اختلاف نظر علمی نه‌تنها قابل قبول، بلکه برای رشد علم و روشن شدن حقیقت ضروری است؛ مشروط بر آنکه دو طرف به متن، سند، منبع، منطق و اخلاق گفت‌وگو پایبند باشند.

محترم داکتر نور احمد خالدي!

هرگاه به یک بحث علمی، با ادبیات انسانی، صحت سالم و کامل و احترام متقابل و بر بنیاد منابع معتبر علاقه‌مند باشید، من آماده‌ام از نوشته و موقف خود به‌گونه مستند دفاع کنم. اما وارد مجادلات شخصی، سخنان بازاری، اتهام‌زنی، تحقیر و گفتارهای قومی نمی‌شوم. و من مصاحبه‌ها و گفتگوهای شما را دیده‌ام شما با اینچنین ادبیات کلان شده و زندگی می‌کنید، اما مرا اینچنین تصور نکنید. زیرا چنین برخوردهایی نه ارزش علمی دارند و نه نتیجه‌ای جز دور شدن از حقیقت به همراه می‌آورند.

از دید من، علم با سند، منبع و استدلال معنا پیدا می‌کند، نه با فریاد، اتهام و حمله بر شخصیت دیگران. تا زمانی که بحث در مسیر علم، اخلاق، ادب و حقیقت قرار نگیرد، ادامه‌دادن آن را بی‌فایده می‌دانم. بناً بحث ما در همین‌جا پایان می‌یابد.